

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І САДОВО-
ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

КАФЕДРА ЛІСІВНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ лісового і садово-паркового
господарства 11. 06. 2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА МИСЛИВСТВА»**

Галузь знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»

Спеціальність Н4 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

Розробники: асистент, доктор філософії Гуржій Р. В., к. с.-г. н., доц. Білоус В. М., к.б.н., доц. Смаголь В. М.

Київ – 2026 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА МИСЛИВСТВА»

Вивчення дисципліни «Історія та культура мисливства» сприяє оволодінню студентами теоретичних положень та практичних навичок з: методів охорони й раціонального використання мисливської фауни, боротьби з браконьєрством; законодавчі та інші нормативно-правові акти з охорони мисливських угідь та збереження мисливської фауни, основ вольєрного розведення мисливських тварин; організації обліків чисельності мисливських тварин; розробки заходів з покращення якості мисливських угідь; сталого управління популяціями мисливських тварин.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	Н4 «Лісове господарство»	
Освітня програма	Лісове господарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	4 (2026-2027)	
Семестр	8	
Лекційні заняття	14 год.	
Практичні заняття	26 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	80 год.	
Навчальна практика	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	

1. МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни є оволодіння методами вивчення, сталого управління та збереження мисливських ресурсів, ознайомлення зі світовими тенденціями розвитку та впровадження прогресивного досвіду ведення мисливського господарства, основи культури мисливства.

Завданнями дисципліни є оволодіння студентами теоретичних положень та практичних навичок з: методів охорони й раціонального використання мисливської фауни, боротьби з браконьєрством; законодавчі та інші нормативно-правові акти з охорони мисливських угідь та збереження мисливської фауни, основ вольєрного

розведення мисливських тварин; організації обліків чисельності мисливських тварин; розробки заходів з покращення якості мисливських угідь; сталого управління популяціями мисливських тварин.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни: «Біологія лісових звірів та птахів», «Зоогеографічне та мисливськогосподарське районування», «Дендрологія», «Ботаніка», «Лісівництво» «Біотехнія».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК) здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

загальні компетентності (ЗК)

ЗК 08. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища..

фахові (спеціальні) компетентності (СК)

СК 08. Здатність вирішувати поставлені завдання з мисливства та забезпечувати ведення мисливського господарства в лісовому фонді.

СК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 01. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції, формування національної гідності та патріотизму.

ПРН 04. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН 05. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 07. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН 08. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН 11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

ПРН 13. Демонструвати повагу до етничних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

2. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ

– денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усьог	у тому числі					усього	у тому числі					
			о	л	п	лаб	інд		с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1.														
Вступна лекція. Історія та розвиток мисливствознавства.	1-2	16	2	2	-	-	13	-	1	-	-	-	-	-

Мисливські ресурси України і світу	3-4	16	2	4	-	-	10	-	1	1	-	-	-
Мисливське господарство у країнах світу	5-6	16	2	4	-	-	10	-	1	1	-	-	-
Міжнародна співпраця у галузі мисливства.	7-8	16	2	4	-	-	10	-	1	1	-	-	-
Разом за модулем 1	x	64	7	14	-	-	42	-	3	2	-	-	-
Змістовий модуль 2.													
Структура мисливської галузі України	9-10	18	2	4	-	-	10	-	1	1	-	-	-
Національні традиції мисливства	11-12	18	2	4	-	-	14	-	1	1	-	-	-
Мисливська зброя, боєприпаси та спорядження.	13-15	20	2	4	-	-	14	-	1	1	-	-	-
Разом за модулем 2	x	56	6	12	-	-	39	-	3	2	-	-	-
Усього годин	x	120	14	26	-	-	80	-	6	4	-	-	-

3. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія і розвиток мисливства	2
2	Мисливські ресурси України і світу	2
3	Мисливське господарство у країнах світу	2
4	Міжнародна співпраця у галузі мисливства.	2
5	Структура мисливської галузі України.	2
6	Національні традиції мисливства.	2
7	Мисливська зброя, боєприпаси та спорядження.	2
Всього:		14

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія і розвиток мисливства	2
2	Мисливські ресурси України і світу	4
3	Мисливське господарство у країнах світу	4
4	Міжнародна співпраця у галузі мисливства.	4
5	Структура мисливської галузі України.	4
6	Національні традиції мисливства.	4
7	Мисливська зброя, боєприпаси та спорядження.	4
Всього:		26

5. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення оптимальної щільності та чисельності основних видів мисливських тварин.	13
2	Облік мисливських звірів і птахів.	10
3	Біотехнічні споруди у мисливському господарстві.	10
4	Проектування приміщень для утримування диких тварин.	10

5	Корми та підгодівля диких тварин в мисливському господарстві.	10
6	Типологія та бонітування мисливських угідь.	14
7	Мисливська зброя, боєприпаси та спорядження.	14
Всього:		80

6. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ:

- екзамен;
- модульні тести;
- усне або письмове опитування;
- реферати;
- захист практичних робіт.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- метод проблемного навчання;
- метод проектного навчання;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- самостійна робота (виконання завдань).

8. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання, балів
Модуль № 1. Мисливствознавство та ведення мисливського господарства (ПРН: 5, 7)		
Лабораторно / Практична робота 1. Вступна лекція. Історія та розвиток мисливствознавства.	Знати задачі, зміст та структуру курсу, його роль в системі підготовки фахівців лісового господарства. Зв'язок курсу з суміжними дисциплінами.	5
Лабораторно / Практична робота 2. Мисливські ресурси України і світу	Знати: структуру мисливської галузі України; видовий склад мисливської фауни України та основні екологічні групи мисливських тварин.	5
Лабораторно / Практична робота 3. Мисливське господарство у країнах світу	Знати світові тенденції розвитку та прогресивний досвід ведення мисливського господарства.	5
Лабораторно / Практична робота 4. Міжнародна співпраця у галузі мисливства.	Знати основні засади та тенденції розвитку співпраці у галузі мисливства.	5
Самостійна робота 1. Визначення оптимальної щільності та чисельності	Знати видовий склад мисливської фауни України та основні	5

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання, балів
основних видів мисливських тварин.	екологічні групи мисливських тварин.	
Самостійна робота 2. Облік мисливських звірів і птахів.	Знати біологію, екологію та етологію мисливських тварин; засади організації та розвитку мисливського господарства та особливості обліку мисливської фауни.	5
Самостійна робота 3. Біотехнічні споруди у мисливському господарстві.	Знати загальну характеристику мисливських угідь та основні типи біотехнічних споруд. Знати сезонність використання різних біотехнічних споруд.	10
Модульна контрольна робота №1	Тестові завдання	60
Всього за модулем №1		100
Модуль № 2. Структура та культурні особливості мисливської галузі (ПРН: 4, 11)		
Лабораторно / Практична робота 5. Структура мисливської галузі України	Знати: структуру мисливської галузі України; видовий склад мисливської фауни України та основні екологічні групи мисливських тварин; світові тенденції розвитку та прогресивний досвід ведення мисливського господарства	5
Лабораторно / Практична робота 6. Національні традиції мисливства	Знати основні традиції мисливської галузі.	5
Практична робота 7. Мисливська етика та ритуали	Знати правила мисливської етики, традиції та ритуали.	5
Лабораторно / Практична робота 4. Проектування приміщень для утримування диких тварин.	Знати основи вольєрного розведення мисливських тварин та проектування приміщень для їх утримання.	5
Самостійна робота 5. Корми та підгодівля диких тварин в мисливському господарстві.	Знати основні види кормів та періоди підгодівлі диких тварин в залежності від пори року.	10
Самостійна робота 6. Типологія та бонітування мисливських угідь.	Знати засади організації та розвитку мисливського господарства; типологію і бонітування мисливських угідь.	10
Самостійна робота 7. Мисливська зброя, боєприпаси та спорядження.	Знати мисливську зброю, типи боєприпасів та спорядження мисливця.	10
Модульна контрольна робота №2	Тестові завдання	60
Всього за модулем №2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2) / 2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний), за відсутності таких причин перескладання модулю (наприклад на вищу оцінку) відбувається тільки шляхом усного опитування студента.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час здачі тестів модулів та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) та наявності індивідуального графіку навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із дирекцією інституту)

9. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=1807>;

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної практики навчальної дисципліни.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Біологія: фауністичне районування землі. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/biolog/26439/>
2. Бондаренко В. Д., Делеган І. В. Мисливствознавство. К.; РН МКВОБ, 2019. 197 с.
3. Всеукраїнська газета “Полювання та риболовля” URL: <https://hunt-fish.com.ua/>.
4. Гайченко В. А., Царик Й. В. Екологія тварин: Навчальний посібник. Херсон : Олді-плюс, Київ : Ліра-К, 2012. 232 с.
5. Гандзюра В. П. Екологія. К., 2022. 85 с.
6. Делеган І. В., Делеган І. І., Делеган І. І. Біологія лісових птахів і звірів. Львів: Поллі, 2005. 600 с.
7. Делеган І. В., Чернявський М. В., Феннич В. С. Перспективи розвитку мисливського господарства в Закарпатті. Івано-Франковськ: Фоліант, 2017. 158с.
8. Камінецький В. К., Бабіч О. Г., Смаголь В. М. Екологічні та господарські засади напіввільного розведення диких копитних (на прикладі спеціалізованих підприємств Державного управління справами Президента України). Монографія. ЗАТ «Миронівська друкарня», 2011. 154 с.

9. Смаголь В.Н. Гаврись Г.Г. Зубр, *Bison bonasus* (Mammalia, Artiodactyla) в Україні: динаміка численності, розповсюдження, стації і лімітуючі фактори. Монографія. – К.: ТОВ «Велес», 2013. 128 с

10. Тищенко В.М., Гойчук А.Ф. Лісова зоологія. Робоча програма, методичні вказівки та контрольні завдання для студентів заочної форми навчання вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації ОКР «Бакалавр» напряму «Лісове і садово-паркове господарство». Київ : 2011. 38 с.

11. Закон України про мисливське господарство та полювання URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14#Text>.

12. Закон України про тваринний світ. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>.

13. Корж О. П. Етологія тварин: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2012. 236 с.

14. Кукурудза С. І. Біогеографія: підручн. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 504 с.

15. Марисова І. В. Біогеографія. Регіональний аспект: навч. пос. 2 вид., перероб. і доп. Суми: Університ. Книга, 2005. 128 с.

16. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

17. Потіш Л.А., Фаринець С.І. Навчально-польова практика з зоології: Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2013. 120 с.

18. Сайт Українського товариства мисливців та рибалок (УТМР). URL: https://www.uoor.com.ua/ukr/about_organization/news.

19. Сологор К. А., Омельковець Я. А. Основи зоогеографії. К.: ВЦ «Академія», 2013. 224 с.

20. Теріологічна школа: теріологічні видання URL: <http://www.terioshkola.org.ua/ua/library.htm>.

21. Український портал мисливця URL: <http://www.hunters.com.ua/blog/pomogaya-prirode>.

22. Український сервер мисливця. URL: <http://www.uahunter.com.ua>

23. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

24. Фауна України: охоронні категорії. Довідник / О. Годлевська, І. Парникоза, В. Різун, Г. Фесенко, Ю. Куцоконь, І. Загороднюк, М. Шевченко, Д. Іноземцева. Видання друге, перероблене та доповнене. Київ, 2010. 80 с.

25. Царик Й.В., Яворський І.П., Шидловський І.В. Хребетні тварини західних областей України. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2016. 52 с.

26. Червона книга України. Тваринний світ. URL: <https://redbook-ua.org/>